
RELATIONS WITH THE MEDIA AND OPINIONS ABOUT MEDIA LITERACY OF 7TH GRADE STUDENTS AND PARENTS

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MEDYA İLE İLİŞKİLERİ VE MEDYA OKURYAZARLIĞI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ¹

Hüseyin SAYIN² & Ali GÖÇER³

ABSTRACT

The media impacts at our daily lives is increasing day by day and emerging communication technologies. These effects are seen on children and youth rather than adults, noticeably. Despite the strong influence of the media, our youths and children must be conscious against media messages and must develop reading skills the media and writing on media. The overall objective of the research, is to determine the students' opinions, observations and habits related media literacy skills which it has grown importance worldwide. It has been consulted to opinions and observations of students in order to determine how much they space given to the media in their daily lives, which and why they used media tools. The obtained data was tried to be confirmed by the observations and opinions of their parents. The research was conducted with qualitative research methods. The data which were obtained by interviews were analyzed with content analysis. Research results have appear that: Students has used computer, television and smart phones intensively and students has used for entertainment, social communication and information these tools. Also it has been found that the students are unaware of the search strategy to achieve accurate and reliable information on the internet. An important part of the parents in the research has tried to preserve own children against media's negative effects with protectionist way. For this reasons the parents have restricted the own children related to use of the media toolls certain days and times. However it is understood that the parents were not found to be in any effort to correct understanding of media and message.

Key Words: media, media literacy, media literacy skills, media and education.

---

¹ "Bu çalışma; Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında, Doç. Dr. Ali GÖÇER danışmanlığında hazırlanan "Medya Okuryazarlığı Becerilerinin Ortaokul Türkçe Programı İçerisindeki Yeri ve Öğrencilerin Medya Metinleri Üretme Becerilerinin Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir."

² Gazi Üniversitesi, Türkçe Eğitimi Doktora Öğrencisi, huseyinsayin42@gmail.com

³ Doç. Dr. Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, gocer@erciyes.edu.tr/gocerali@gmail.com

ÖZET

Medyanın günlük yaşantımızdaki etkileri, gelişen iletişim teknolojileri ile günden güne artmaktadır. Bu etkiler; yetişkinlerden ziyade, çocuk ve gençler üzerinde daha fazla görülmektedir. Medyanın güçlü etkilerine karşın çocuk ve gençlerimizin medya iletilerine karşı bilinçli olmaları ve medyayı okuma becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, tüm dünyada önemi giderek artan medya okuryazarlığı becerileri ile ilgili öğrenci görüşlerinin, gözlemlerinin ve alışkanlıklarının tespitini yapmaktır. Öğrencilerin günlük hayatlarında, medyaya ne kadar yer verdiklerini, hangi medya araçlarını niçin ve ne kadar kullandıklarını ve medya metinlerine ne kadar maruz kaldıklarını tespit etmek amacıyla öz değerlendirme yapmalarını sağlamak için görüş ve gözlemlerine başvurulmuştur. Elde edilen veriler, velilerinin gözlem ve görüşleri ile doğrulanmaya çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile yürütülen çalışmada görüşme tekniği kullanılmış, elde edilen veriler içerik analizleri ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin eğlence, sosyal iletişim ve bilgi edinme amaçları ile medya araçlarından en çok bilgisayar, televizyon ve akıllı telefonları kullandıkları; internette doğru ve güvenilir bilgilere ulaşmak için arama stratejilerinden habersiz oldukları görülmüştür. Görüşme yapılan öğrenci velilerinin önemli bir kısmı, çocuklarına korumacı bir yaklaşımla yaklaşarak belirli gün ve saatlerde medya kullanımını kısıtladıkları fakat medya iletilerinin çocuklarınca doğru anlaşılması için herhangi bir gayret içinde olmadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: medya, medya okuryazarlığı, medya bilinci, medya eğitimi.

1. Giriş

Kitle iletişim araçlarının yaşamımızdaki etkinliği, küreselleşmenin de etkisiyle giderek artmıştır (Gündüz Kalan, 2010: 60). *İletişim ortamı ve araçları* (TDK, 2015) anlamına gelen medya, kullandığı araç ve yöntemler ile etki sahasını gittikçe artırmakta, toplumlara ve toplumları oluşturan bireylere şekil veren önemli bir güç olmaktadır (Adıgüzel, 2005) İnsanların yaşamında önemli ve vazgeçilmez bir öge haline gelmiş olan medya, neredeyse hayatın merkezine yerleşmiştir.

Evlerimizin en önemli yerlerinde bulunan ve ailelerin yaşantısına etkisi az/çok bulunan medya araçları, bu yolla toplum üzerinde egemen bir güç haline gelmeye başlamıştır (Semiz, 2013: 22). Günümüzde bireyler, doğumundan ölümüne kadar farklı biçimlerdeki medya mesajlarına maruz kalmakta ve artık bu araçlarının etkisinde kalarak kişisel ve toplumsal kararlarını vermektedirler.

İnsanları duyu ve düşüncesinin şekillenmesinde büyük oranda etkili olan medya, bu gücünü farklı türlerde medya araçları yoluyla ve farklı türde mesajlar üreterek yapar. Yazılı ve basılı medya araçları ile başlayan medyanın hızlı tarihsel gelişimi, işitsel ve görsel kanallarla devam etmiş ve pek çok duyu organına hitap etme özelliği ile etkileyciliğini giderek artırmıştır.

Önceleri yazılı basın ve arkasından sesli medya araçlarına (radyo, teyp vs.) tanıklık ederken televizyon ile tüm bunları bir arada görmeye başladık. Mesajların gücünün insan kitlelerini etkileyen ve yönlendiren bir dönemece girdiğimizde de elektronik ortamlara da taşınan mesajlar, internet ile yaşamımızın bir parçası olmuştur (Altun, 2005: 75)."

Medya; gazete, radyo, televizyon ve internet uygulamaları gibi kitlesel iletişime olanak sağlayan ortamlar başta olmak üzere, kişiler arası iletişime de olanak sağlayan teknoloji ve uygulamaları kapsamaktadır (Bilici, 2014: 5). Medya, mesajlarını farklı iletişim araçlarıyla sunar. Bunları yazılı (gazete, dergi), görsel (sinema, reklam, müzik) ve taşınabilir (Bilgisayar, CD, Flash disk) medya organları olarak ifade edebiliriz. Bunlara yeni medya türlerinden akıllı telefon, tablet bilgisayarlar gibi iletişim araçlarını da eklenebilir (Tanrıkulu, 2014: 15).

Medya iletileri kimi zaman bizi eğlendirmekte kimi zaman bilgilendirmekte kimi zaman da herhangi bir ürün ya da hizmeti satın almaya yönlendirmektedir. Bundan dolayı hayatımızda aldığımız kararları büyük oranda etkilemektedir. Özellikle yetişkinliğe doğru adım atmakta olan çocukların üzerindeki bu etkiler; aileleri ve öğretmenlerce de fark edilmektedir.

Medya kültürünün, günümüz öğrenci hayatının da önemli bir parçası olduğu hakkında genel bir kanı vardır. (Adams and Hamm, 2006: 71). Bundan dolayı kitle iletişim teknolojilerinde ya da medyada yaşanan baş döndürücü gelişmeler, insanları medyanın çocuklara olan etkileri konusunda daha bilinçli olmaya sevk etmektedir. Bu konuda anne ve babalara da büyük görevler düşmektedir. (Aktı, 2011: 18).

Hayatımızda bu denli önemli bir yere sahip olan medya araçlarının doğru anlaşılması veya doğru yönetilmesi için medya araçları karşısında göstermemiz gereken bazı davranış ve becerileri, aile yaşantısı ve eğitim öğretim faaliyetleri ile birlikte kazanmamız gerekmektedir. Bu gereklilik, medya mesajlarının durağan durumdaki alıcılarının; aktif, eleştiren ve yön veren duruma geçmesinin (Keleş, 2013: 78) ve eleştirel bakış açısıyla onların analitik ve yaratıcı becerilerinin geliştirilmesinin (İnal, 2009: 21) önemini ortaya çıkarmıştır. Medya okuryazarlığı işte medya karşısındaki pasif bireylerin aktif olabilmesi anlamında ortaya çıkmış beceriler bütünüdür.

Medya okuryazarlığı ile ilgili araştırmacılarca birçok tanım yapılsa da çoğunun üzerinde durduğu ortak nokta bir beceriler bütünü olduğudur. İnan (2010: 5), bu kavramı gündelik hayatta karşı karşıya olduğumuz televizyon, gazete, radyo, bilgisayar, dergi ve reklamlardan görsel ve sözsöz semboller çıkarma yeteneği olarak tanımlarken Bütün (2010: 27), iletişim becerileri ve yazılı ve yazılı olmayan mesajları içeren iletişim araçlarını analiz etmek, değerlendirmek, erişmek olarak tanımlamıştır.

Bakan'a göre (2010: 108) medya okuryazarlığı, başta çocuklar olmak üzere toplumun önemli bir bölümüne medya mesajlarını doğru bir şekilde okumayı ve mesajlar arasında seçici davranabilmeyi amaçlamaktadır.

Medya Okuryazarlığı'na ilişkin farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Bunlar arasında, eleştirel düşünme ve sorgulayıcı yaklaşım dikkat çekmektedir. Hobbs'a göre, Medya Okuryazarlığı eğitiminin merkezinde, medya metinleri hakkında soru sorma eylemi olan "sorgulama pedagojisi" olmalıdır (Bacaksız, 2010: 2)."

Yıldız'a (2011: 9) göre medya eğitimi, yaşam boyu süren ve giderek alanı genişleyen bir süreçtir. Eğitimin bu özelliği, değişen dünya ve hayat şartları düşünülerek sürekli gelişme göstermektedir. Her alandaki eğitim gibi medya eğitimi de bireylerin ve toplumların gerekli bir ihtiyacı haline gelmiştir. Çünkü medya, bireyin ve toplumun yaşamını en fazla etkileyen araçlar bütünü haline gelmiştir.

MEB ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının hazırladığı Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programında medya okuryazarlığı becerilerinin ne anlama geldiği ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

- Çocukların medyayı, medya biçim ve araçlarını, bunların ne tür içeriklere sahip olduklarını fark etmelerinin beklendiği erişim becerisi, çocukların medya araçlarına ve bu araçların içeriğine ulaşabilmelerini,
- Çözümleme (analiz) becerisi; çocukların karşılaştıkları medya iletilerine yönelik bir hükme varmak için iletinin kaynağını, içeriğini ve amacını sorgulamalarını, eleştirel bir gözle incelemelerini,
- Değerlendirme becerisi, çocukların karşılaştıkları medya iletilerini çözümleyerek ulaştıkları sonuçları, iletinin üretildiği bağlam çerçevesinde “insan hakları, çocuk hakları, etik, sorumluluk, mahremiyet, gazetecilik ilkeleri, yayın ilkeleri” gibi ölçütlere göre değerlendirerek bir hükme varmalarını,
- Üretim becerisi de öğrencilerin farklı biçimlerde (yazılı, işitsel, görsel ya da çoklu olarak) kendi medya iletilerini oluşturmalarını ifade etmektedir (MEB, 2013).

Kıncal ve Kartal’a (2009: 329) göre, medya okuryazarlığı eğitimi, kişilere medya ve medya mesajlarına karşı farkındalık geliştirmekte ve eleştirel beceriler kazandırmaktadır.

Medya okuryazarlığı, medyanın toplum ve birey üzerindeki etkisinin farkındalığını artırmakla beraber medya sürecini anlamayı ve medya mesajlarını analiz etme ve tartışma kabiliyetini sağlamaktadır. Uzmanlara göre medya eğitimi, öğrencileri demokratik bir toplumda yaşama hazırlar (Tuncer, 2013: 48).

Thoman ve Jolls’a (2008) göre medya okuryazarlığı, öğrencilere nasıl seçim yapacakları ve çeşitli medya kaynaklarında zamanlarını nasıl harcayacakları hakkında yönetme yeteneğini kazandırmak; öğrencilere, eleştirel görüş yeteneği ile mesajları analiz etmeleri ve sorgulama yeteneği kazandırmak; medyadan elde edilen bilgilerin sosyal, politik ve ekonomik analizlerini yapmak üzere birbirini takip eden üç aşamadan oluşmalıdır.

Medyayı tanıma ve tüm özellikleri ile algılayabilme anlamına gelen medya okuryazarlığı becerilerinin küçük yaşlardan itibaren kazandırılması ve bu eğitimin ailede başlaması büyük bir önem arz etmektedir. “Günümüzde çocuklar, gençler ve yetişkinler hem medya kültürünün kendilerine sunduğu etkili ve güçlü imajları eleştirel bir açıdan açıklayabilecek hem de değişik medya araçlarıyla kendilerini ifade edebilecek yeteneklere sahip olabilmelidirler (Jolls ve Thoman, 2008: 7).”

Medya okuryazarlığı eğitimi, ailede başlayıp ailede biten bir eğitim değildir. Okul yaşantısında da öğrencilerin; tüm medya mesajlarının ticari, sosyal ve politik etkilerle kurgulandığını ve üretildiğini anlamaya ihtiyaçları vardır (Adams and Hamm, 2006: 39).” Hatta okul yaşantısından sonra da bireyin bu bilinç ve beceri düzeyini ömrünün sonuna kadar geliştirmesi gerekmektedir. Bu nedenle öğrencinin çevresinde öğretmen, aile, akran ve

arkadaş, sivil toplum örgütleri, aktivistler ve diğer ilgililerin tam donanımlı, destekleyici ve işbirliğine açık olmalıdırlar (Bilici, 2011: 310).

30 Haziran-1 Temmuz 2012 tarihlerinde MEB, RTÜK ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı işbirliğiyle gerçekleştirilen “Medya Okuryazarlığı Çalıştayı”nda hazırlanan çalışma grubu raporuna göre, medya okuryazarlığı eğitiminin, yaşam boyu öğrenme kapsamında öğrenci öğretmen aile üçgeninde ele alınmasının, ailenin bilinçlendirilmesi için çalışmalar yapılmasının, ruh ve beden sağlığına ilişkin olumsuz etkilere yönelik çalışmalar yapılmasının önemi vurgulanmıştır.

Medyaya karşı bilinç oluşturmak ve bireyi medya okuryazarlığı becerileri ile donatmak, ailede başlayan ve okul eğitimleri ile birlikte ömür boyu sürecek olan bir eğitim sürecidir. Bu süreçte başta kişinin kendisi olmak üzere aile bireylerinin duyarlılıkları önem arz etmektedir. Çocukların medya ile tanışması ailede başladığı için onların medya araçlarını kullanım alışkanlıkları ve sıklıklarının düzenli aralıklarla araştırması gerekmektedir.

Bu araştırmanın amacı, tüm dünyada önemi giderek artan medya okuryazarlığı becerileri ile ilgili öğrenci alışkanlıklarının, gözlemlerinin, görüşlerinin ve öz değerlendirmelerinin tespitini yapmaktır. Bu amaçla şu sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. Öğrencilerin medya araçları ile ilişkisi hangi düzeydedir?
2. Öğrencilerin, medya araçları ve medya okuryazarlığı hakkındaki görüşleri nelerdir?
3. Velilerin öğrencilerinin medya kullanımları ile ilgili gözlem ve görüşleri nasıldır?

2. Yöntem

Nitel araştırma modeli ile yürütülen çalışmada, görüşme yoluyla elde edilen veriler içerik analizleri ile değerlendirilmiştir. Görüşmeler için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları, örneklemeler arasından amaçlı olarak belirlenen ön deneme gruplarını oluşturan 5 öğrenciye ve veliye uygulanmıştır. Alınan cevaplar doğrultusunda görüşme formlarına son şekli verilmiştir. Daha sonra 9 sorudan oluşan *görüşme formu* çalışma grubundaki on beş öğrenciye, 4 sorudan oluşan *görüşme formu* çalışma grubundaki on beş veliye uygulanmış ve alınan cevaplar kayda geçirilmiştir.

2.1. Sınırlılıklar ve Çalışma Grubu

Araştırma, 15 öğrencinin (7. sınıf) ve velilerinin görüşleri ile sınırlıdır. 15 öğrenciden oluşan çalışma grubunda yer alan öğrencilerin 8'si kız, 7'si erkektir. Görüşme yapılan 15 velinin üçü, öğrencisinin babası; 12'si ise öğrencisinin annesidir.

2.2. Geçerlik ve Güvenilirlik

Araştırma kapsamında yapılan görüşmeler ses kayıtlarına alınmıştır. Ayrıca öğrenci görüşlerinin doğrulanması amacıyla görüşme sorularının bazıları, görüşme yapılan 15 öğrencinin velilerine de yöneltilmiş, alınan cevaplar öğrencisinin cevapları ile

karşılaştırılmıştır. Böylece öğrencinin araştırmacıya görüşme yoluyla verdiği cevaplar velilerinin gözlemleri ile doğrulanmaya çalışılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Görüşme yoluyla elde edilen ve içerik analizi ile incelenen veriler için yapılan incelemenin ilk aşamasında harfler ve kodlar oluşturulmuş daha sonra temaların bulunması için benzer özellik gösteren kodlar bir araya getirilmiştir. Analizlerde kodlar arasındaki ortak yönler tümevarım yöntemi ile değerlendirilmiş ve aralarındaki ilişkiler ile birlikte, bulguların yorumlanması yapılmıştır.

Görüşme formları ile elde edilen verilerin analizi işlemlerinde aşağıdaki kodlama ve tanımlama tekniği kullanılmıştır.

ÖG.S1, ÖG.S2, ÖG.S3...: araştırmacının öğrencilere yönelttiği görüşme sorularını,

VG.S1, VG.S2, VG.S3...: araştırmacının görüşme yapılan öğrencilerin velilerine yönelttiği görüşme sorularını,

Ö1, Ö2, Ö3...: görüşüne başvuru öğrencilerin ifadelerini,

V1, V2, V3...: görüşüne başvuru öğrenci velilerinin ifadelerini göstermektedir.

3. Bulgular

3.1. Öğrencilerle Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Görüşüne başvuru olan 7. sınıf öğrencilerinin medya araçlarını ne sıklıkla ve hangi amaçlarla kullandıkları, medyaya nasıl erişim sağladıkları, medya üretme becerileri hakkında neler düşündükleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Ses kaydı ile yapılan görüşmelerde öğrencilere 9 soru sorulmuş ve her soruya verilen cevaplar bir araya toplanarak ayrı ayrı tablolar halinde değerlendirmeye alınmıştır. Öğrencilerin ifadelerinde yer alan anahtar sözcükler kodlanarak ortak ve daha genel kavramlara (temalara) ulaşılmaya çalışılmıştır. Değerlendirmeler yapılırken bu kod ve temalar da göz önünde bulundurulmuştur.

Görüşme soruları ve verilen cevaplar aşağıda yer alan 9 tabloda (Tablo 1-9) yer almaktadır.

Tablo 1. Öğrencilerin İnterneti (Bilgisayar ile) Kullanma Sıklığı ve Amaçları

ÖG.S1. İnterneti ne sıklıkla ve hangi amaçla kullanıyorsun?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
Ö1.Günde 3-4 saat genellikle ödev konusunda kullanıyorum. Arada sırada da oyun oynamak için.		
Ö2.Oyun amaçlı kullandığım oluyor, ödevlerde araştırma yapmak için kullandığım oluyor.		
Ö3.Genelde müzik dinlemek için kullanıyorum. Fazla da sık kullanmıyorum.	Ödev	
Ö4.Sosyal medyaya girebilmek için, bilgiye daha çabuk ulaşabilmek için. Mesela bir ansiklopediden daha çabuk ulaşıyoruz. Eğlenmek için zaman geçirmek için. Günde bir iki saat...	Müzik	Bilgilenmek
Ö5.Genellikle araştırma. Çok kullanmıyorum.		
Ö6.Ben genellikle ve sınavlarımın ya da ödevlerimin olduğu zaman beş on dakika kullanırım. Onun dışında pek kullanmıyorum.	Araştırma	
Ö7.Bazen oyun amaçlı ama genelde ödevlerimi yapmak için tabi ara ara boş zamanlarımda ödevlerimi yaptıktan sonra		
Ö8. Haftada iki üç kere kullanırım. Sosyal medya hesaplarım için, oyun ve eğlence için genellikle.	Oyun	
Ö9. Artık ödev yapma amacıyla kullanıyorum. Çünkü okullar açıldı.		
Ö10.Kullanmam gereken amaç: araştırma ama ben daha çok oyun, eğlence amacıyla kullanıyorum, bir de iletişim, web sayfalarında gezme gibi.	Sosyal Medya	
Ö11.İnterneti fazla kullanmam. Oyun amaçlı kullanmam ama ders ve araştırma yapmak için kullanıyorum.		Eğlenmek
Ö12.İnterneti genellikle ödevim olduğu zamanlarda kullanıyorum. Fazla oyun için açmıyorum. Bazen de fotoğraf indirmek için kullanıyorum.	Müzik	
Ö13.İnterneti genellikle "facebook" oyun gibi e-okul gibi yerlerde kullanıyorum.		
Ö14.Genellikle ödevlerim amacıyla kullanıyorum. Vaktim olursa oyun oynuyorum. Arkadaşlarımla konuşuyorum. Bir tane konuştuğum genel bir site var oraya giriyorum. [facebook].	Fotoğraf	
Ö15.Evde kablolu internet var. Bilgisayarı çok kullanmıyorum. Galiba akıllı telefonum olduğu için. Telefonum olmasaydı kullanırdım, diye düşünüyorum.		

Çalışma grubundaki öğrencilere, interneti (bilgisayar ile) kullanma sıklığı ve amaçları sorulmuştur. Tablo 1'de de görüldüğü üzere verilen cevaplarda görüşme yapılan öğrencilerin çoğu (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14) interneti; ödev veya araştırma yapmak için kullandığını söylemişlerdir. Öğrencilerin yine önemli bir kısmı (Ö1, Ö2, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14) bilgisayarda oyun oynadıklarını ifade etmişlerdir. Ö15 kodlu öğrenci ise, internet ve sosyal medya gibi ihtiyaçlarını akıllı telefonu ile karşıladığı için bilgisayarı çok kullanmadığını dile getirmiştir.

Çalışma grubundaki öğrencilerin; interneti, genel olarak daha çok eğlenmek ve bilgilenmek için kullandıkları görülmektedir. Görüşme esnasında karşılarında araştırmacının (Türkçe öğretmenin) olması nedeniyle öğrencilerin çoğu aslında günde ne kadar internet

kullandığını söylerken tedirgin olmuş ve fazla kullanmadıklarını vurgulamak istemişler. Günde ortalama kaç saat internet kullandıkları alt sorusu yöneltildiği zaman çok azı saat söyleyebilmiştir. Bu durum, onların internet kullanma süreleri ile ilgili kendilerini tam olarak tanımadıkları ve bu konu üzerinde daha önce pek düşünmedikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Öğrencilerin Televizyonu Kullanma Sıklığı ve Amaçları

ÖG.S2. Televizyonu ne sıklıkla ve hangi amaç için kullanıyorsun?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
Ö1.Okuldan sonra ödevlerimi yapıyorum. Sonra geriye televizyon izleme kalıyor. Eğlenmek ve boş vakitlerimi değerlendirmek için. Hafta içi 2-3 saat, hafta sonu daha az izliyorum.		
Ö2.Günde 3 saat falan. Dizi izliyorum ama takip ettiğim belirli bir dizi yok. Ne olursa, ne denk gelirse izliyorum.		
Ö3.Öğleden sonra izliyorum. 5-6 saat izliyorum. Haber ve müzik programlarını izliyorum. Bu aralar haberler ilgimi çekiyor. Hafta sonu daha az izliyorum. Bilgisayar oynuyorum çünkü.	<i>Dizi</i>	<i>Eğlenmek</i>
Ö4. Günde 3-4 saat izliyorum. Eğlenmek için izliyorum. Diziler var takip ettiğim. Amacım var yani.		
Ö5. Genellikle kardeşimle çizgi film izlerim. Belirli bir amacım yok, vakit geçirmek için. Günde [ortalama] 3 saat [izlerim].	<i>Çizgi film</i>	
Ö6.Hafta içi ve hafta sonu genellikle günde 3-4 saat izlerim. Amaçlı izliyorum. Sevdiğim dizileri, yarışma programlarını ve bazen de çizgi film ve belgeselleri izleri.		<i>Dinlenmek</i>
Ö7.Sabahçı olduğumuz için erken yatıyorum. Takip ettiğim bir dizi yok. Günde 1 saati geçmez.	<i>Müzik</i>	
Ö8.Her zaman değil de haftada bir iki gün izlerim. Dizi falan izlemem. Belgesel kanalları, bilim kanallarını izlerim.		
Ö9.Hafta içi 1-2 saat izliyorum. Hafta sonu kesintisiz 2 saat izlerim. Can sıkıntısından dolayı izliyorum.		
Ö10.Öğlen okuldan eve geldiğimde izlerim dinlenmek için. 1 saat falan izlerim. Sonra yatarken izlerim. Toplamda 2 saat falan sürer. Akşam aile ortamında olduğum için birlikte izliyoruz. Kendi odana gidip telefon oynamanın lüzumu yok bence.	<i>Film</i>	<i>Bilgilenmek</i>
Ö11.Televizyona telefonda daha az bakıyorum. Telefon daha faydalı oluyor televizyona göre. Canım sıkılıncaya, telefon şarjdayken ya da tablet kardeşimde olursa televizyon izliyorum.	<i>Haber</i>	
Ö12. Canım sıkıldığında bazen televizyonu açar kanallara bakarım, ilginç bir program bulmadığımda kapatır, başka şeylerle ilgilenirim.		
Ö13. Sabahları okula gitmeden kahvaltı yaparken 06.30-06.45 arası izlerim. Pis Yedili diye bir dizi izlerim. Sadece Çarşamba akşamları izliyorum. "Güzel Köylü" diye sevdiğim bir dizi var. Hafta sonları dışarı çıktığım için fazla vakit ayıramıyorum.	<i>Yarışma Programları</i>	<i>Can Sıkıntısı</i>
Ö14.Öğlen okuldan geldikten sonra yemeğimi yerken 2 saat izliyorum. Vakit geçsin diye izliyorum. Takip ettiğim belirli programlar yok.		
Ö15.Hafta sonu cumartesi akşamı izliyorum. 4-5 saat aralıksız. Beklediğim bir program var onun için izliyorum. Beklediğim bir program olmazsa televizyonu açmam.	<i>Belgesel</i>	

Öğrencilere, bir medya aracı olan televizyonu kullanma sıklığı ve amaçları sorulmuştur. Tablo 2'de de görüldüğü üzere görüşme yapılan öğrencilerin tamamı (15 öğrenci), evinde en az bir televizyona sahiptir. Televizyon, akıllı telefonların dışında bir alternatif olarak görülmektedir (Ö11).

Televizyon izleme sıklığı öğrenciye, aile yapısına, kişilik özelliklerine ve beklentilerine göre değişebilmektedir. Öğrenciler; eğlenmek, dinlenmek, bilgilenmek ve can sıkıntılarını gidermek amaçları çerçevesinde televizyon izlediklerini belirtmişlerdir. Ö1 kodlu öğrenci, eğlenmek için televizyon izlediklerini söylerken Ö3, Ö6 ve Ö8 kodlu öğrenciler genellikle bilgilenmek için televizyon izlediklerini ifade etmişlerdir. Ö9, Ö11 ve Ö12 kodlu öğrencilerin "Can sıkıntısından dolayı izliyorum." ifadeleri, Ö2 kodlu öğrencinin "Ne olursa, ne denk gelirse izliyorum." ifadesi, Ö14 kodlu öğrencinin "Vakit geçsin diye izliyorum." ifadesi ve Ö5 kodlu öğrencinin "Belirli bir amacım yok, vakit geçirmek için." ifadesi, bu öğrencilerin amaçsızca televizyon izlediğini göstermektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Radyoyu Kullanma Sıklığı ve Amaçları

ÖG.S3. Radyoyu ne sıklıkla ve hangi amaç için kullanıyorsun?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
Ö1. Sadece arabada [yolculuk yapar] iken vakit geçirmek için dinlerim. Müzik dinlemek için [radyoyu kullanırım.]		
Ö2. [Yalnızca] arabaya bindiğimde [dinlerim.] [Belli bir amacım yoktur.] Ne olursa dinlerim.		
Ö3. Şimdi fazla dinlemiyorum ama eskiden çok dinlerdim. Arabada sıkılmamak için müzik dinlerim. Günlük bir saati bile bulmaz.	Müzik	
Ö4. Arabada yolculuk yaparken dinlerim. Onun dışında dinlemem. Pop müzik dinlerim.		
Ö5. İsmi bilmediğim yabancı şarkıların adını öğrenmek için dinlerim. Evde radyom var oradan dinlerim. Telefondaki şarkılardan sıkıldığımda da dinlerim.		
Ö6. Ayda bir dinlerim. 5 dakika bile sürmez. Radyoyu sevmiyorum gerekli olduğunu da düşünmüyorum.		
Ö7. Babamla bir yere giderken arabada sıkılmamak için kullanırım. Ayrıca bir radyo cihazım yok. Telefon veya tableten dinlerim. Benim için olmazsa olmaz değil. Olsa da olur olmasa da. Daha çok müzik dinlerim bazen de haberler falan da dinleyebiliyorum.	Dini İçerikli Yayınlar	
Ö8. Günde yaklaşık 2,3 saat dinlerim. Radyoda bazı programlarım oluyor (islami [içerikli]), onlar için ya da müzik dinlemek için.		
Ö9. Müzik dinlemek için günde birkaç kez on on beş dakika süresince dinlerim. Ya telefon ya da "mp4"ten dinliyorum.		
Ö10. Arabada yolculuk yaparken kullanıyorum. Evde de kendi telefonumdaki şarkılardan sıkıldığımda radyoyu açıyorum. Günde 2-3 kez toplamda da ortalama 1 saat dinliyorum. Genellikle eğlenmek için bazen [de] spor programlarını dinliyorum. Annem bazen yemek yaparken ya da temizlik yaparken radyodan açıyor. Kendi radyo cihazımız var ayrı.		Bilgilenmek
Ö11. Radyo kullanmıyorum. Arabada birkaç kez dinlemişimdir.	Haber	
Ö12. Fazla kullanmıyorum ama annem yemek yaparken, temizlik yaparken onunla birlikte dinliyorum. Bazen de kulaklıkla yatmadan önce 15-20 dakika falan dinliyorum. Genellikle pop şarkılar veya		

beğendiğim şarkıları dinlerim. Bazen çok hareketli oluyorum, içimde bir enerji patlaması oluyor, [bazen de] sıkılmamak için dinliyorum. Günde [ortalama] en fazla 20 dakika [dinlerim].	<i>Eğlenmek</i>
Ö13. Nadiren arabaya bindiğimde sıkılmamak için [dinlerim]. Belki de haftada bir. Önceden telefonum olduğunda [daha çok] kullanıyordum.	<i>Spor</i>
Ö14. Yolculuk yaparken haftada bir ya da iki kez dinlerim. Kulağıma hoş gelen her şeyi dinlerim. Kafa dağıtmak için, sıkılmamak için [dinlerim].	
Ö15. Radyo dinlemiyorum. Hayatımda telefonumdan birkaç kez dinlemişimdir. Müzik dinlemek için [açmıştım.]	

Öğrencilere, radyonun kullanma sıklığı ve amaçları sorulmuştur. Tablo 3'te de görüldüğü üzere görüşme yapılan 15 öğrenciden 9'u (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14) radyoyu, arabada müzik dinlemek özel amaç ve eğlenmek genel amaç çerçevesinde dinlemektedir. Bu öğrencilerden Ö2 ve Ö14, belirli bir amaçla değil kulaklarına hoş gelen her şeyi dinlediklerini söylemektedirler. Ö5 kodlu öğrenci, radyoyu şarkı isimlerini öğrenmek için bilgilenme genel amaç çerçevesinde dinlemektedir.

Radyo yayınlarını 9 öğrenci arabada (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14), 5 öğrenci telefon ile (Ö7, Ö9, Ö12, Ö13, Ö15), 1 öğrenci tableti ile (Ö7), 2 öğrenci müstakil bir radyo ile (Ö5, Ö10), 1 öğrenci ise "mp4" cihazı ile (Ö9) dinlediğini ifade etmiştir. Bazı öğrenciler, radyonun günlük hayatlarında çok önemli bir yer tutmadığını şu ifadeler ile dile getirmektedir:

"Ö6: Ayda bir dinlerim. 5 dakika bile sürmez. Radyoyu sevmiyorum gerekli olduğunu da düşünmüyorum. Ö7: Babamla bir yere giderken arabada sıkılmamak için kullanırım. Ayrıca bir radyo cihazım yok. Telefon veya tableten dinlerim. Benim için 'olmazsa olmaz' değil. Olsa da olur olmasa da. Ö11: Radyo kullanmıyorum. Arabada birkaç kez dinlemişimdir. Ö13: Nadiren arabaya bindiğimde sıkılmamak için [dinlerim]. Belki de haftada bir. Önceden telefonum olduğunda [daha çok] kullanıyordum. Ö15: Radyo dinlemiyorum. Hayatımda telefonumdan birkaç kez dinlemişimdir."

Tablo 4. Öğrencilerin "Akıllı Telefon" Kullanma Sıklığı ve Amaçları

ÖG.S4. Akıllı telefonun var mı? Varsa ne sıklıkla ve hangi amaç için kullanıyorsun?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
Ö1.Var. Günde 1,5 saat. Hafta sonu arkadaşlarımla vakit geçirdiğim için kullanmıyorum. Akıllı telefonu genellikle oyun için, mesajlaşmak için.	<i>Konuşmak</i>	
Ö2.Var. Günde 3-4 saat kullanıyorum. Müzik dinlemek ve oyun oynamak için kullanıyorum.		
Ö3.Var. Gün içinde fazla kullanmıyorum. Günde 2-4 saat gibi. Hafta sonu neredeyse hiç elime almıyorum. Genellikle arkadaşlarımı arayıp geri kaldığım konularda yardım isterim. Ekran küçük	<i>Mesajlaşmak</i>	<i>İletişim</i>

olduğu için sosyal medyaya bilgisayardan giriyorum.		
Ö4.Var. Her zaman kullanırım. Çünkü kitap okuyorum. Kendi kitabımı "Pembe kramponlar" 5-6 saat sürer galiba. Sosyal medyaya giriyorum bazen.	Sosyal medya	
Ö5. Var. Çok fazla kullanmıyorum, 6 saat. Arkadaşlarımla "WhatsApp" ya da mesaj yoluyla bire bir konuşmak ve oyun oynamak için kullanıyorum.		Araştırmak
Ö6.Var. Günde 1-1,5 saat. Öğleden sonra ve akşamları kullanıyorum. Mesajlaşmak, oyun oynamak ve internette gezinmek için.	İnternet	
Ö7.Var Hocam. Genelde lazım olduğunda, günde 2 saat falan kullanıyorum. Hafta sonu belki biraz daha artabiliyor. Genel olarak arkadaşlarımla konuşmak, annemi- babamı aramak için nadir olarak da oyun oynamak için.		
Ö8. Yarı akıllı telefonum var. Günde sadece annemi ararken kullanıyorum bazen de arkadaşşıma ödev konularını sormak için kullanıyorum. Hafta boyunca günde ortalama 1 saat falan kullanıyorum.	Kitap Okumak	Okumak
Ö9.Kendime ait yok ama annemin telefonunu kullanıyorum. Günde en fazla 1 saat kullanırım. Hafta sonu daha da azalıyor.		
Ö10.Var. Günde 4-5 saat kullanıyorum. Daha çok "sosyal medya, WhatsApp" gibi uygulamalarda arkadaşlarımla grup oluşturuyorum.	Müzik	
Ö11.Var, yeni aldık. Hafta içi 1 saat; hafta sonu 2 saat kullanırım. Oyun oynamak, ödevlerimi yapmak ve sosyal medyaya girmek için [telefon kullanırım].	Oyun	Eğlenmek
Ö12.Var. Oyun oynamak, e-okula bakmak ve sosyal medyaya girmek için kullanıyorum. Aklıma geldikçe kullanırım. Hafta sonu daha fazla kullanıyorum.		
Ö13.Var. Hep yanımda. Günde 10 saat yanımdadır. En az üç saat kullanıyorumdur. Arkadaşlarımla mesajlaşmak için kullanırım. Bazen oyun oynamak için bazen de facebook'ta komik sayfalarda ve bilgi verici sayfalarda geziyorum.	e-okul	
Ö14. Var. Okuldan geldikten sonra 1-1,5 saat sosyal medyada geziyorum. Akşam da yine 1-2 saat oyun oynuyorum. Oyun ve sosyal medya kullanım amacımdır.		Bilgilenmek
Ö15.Var. Bir günde 12 saati buluyor. Hafta içi hafta sonu değişmiyor. Sadece sınav haftasında çok kullanmıyorum. Arkadaşlarımla konuşmaya çok düşkünüm. "WhatsApp"ım var. Boş zamanlarımı değerlendirmek, sosyal medyada zaman geçirmek için kullanıyorum.	Ödev Sormak	

Öğrencilere akıllı telefonlarının olup olmadığını, varsa kullanma sıklığı ve amaçları sorulmuştur. Tablo 4'te de görüldüğü üzere görüşme yapılan 15 öğrencinin 14'ünün akıllı telefona sahip olduğu görülmektedir. 1'i ise annesinin akıllı telefonunu kullandığını belirtmiştir. Yine 1 öğrenci ise telefonunu "yarı akıllı telefon" olarak değerlendirmiştir. Akıllı telefonları kullanma sıklığı öğrenciye ve aile yapısına göre değişiklik göstermektedir. En fazla 12 saat kullandığını söyleyen bir öğrenci (Ö15), 10 saat kullandığını ifade eden bir öğrenci (Ö13) vardır. Bunların dışındaki öğrenciler, akıllı telefonlarını günde ortalama olarak 1-5 saat arası kullanmaktadır.

Arkadaşları ile mesajlaşmak (Ö1, Ö6, Ö7, Ö13) ve sosyal medya platformlarında görüşmek (Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15), oyun oynamak (Ö1, Ö2, Ö6, Ö14), kitap okumak (Ö4), internet ihtiyacı (Ö6), ödev araştırmak (Ö8), e-okula girmek (Ö12), müzik dinlemek (Ö2); görüşme

yapılan öğrencilerin akıllı telefonu kullanım amaçları olarak belirtilmiştir. İletişim, eğlenmek, bilgilenmek, kitap okumak, araştırmak; öğrencilerin akıllı telefon kullanımındaki genel amaçlardır.

(Ö4) kodlu öğrenci, diğerlerinden farklı olarak akıllı telefonunu bir dil becerisini (okuma) desteklemek için kullandığını "Her zaman kullanırım. Çünkü kitap okuyorum. Kendi kitabımı." ifadeleri ile dile getirmiştir. Aynı öğrencinin velisi ile yapılan görüşmeler ile de bu öğrencinin "Pembe Kramponlar" isimli bir kitap yazdığını ve yazdığı bu kitabının akıllı telefonunda da okuduğu doğrulanmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin İnternette Kullandıkları Arama Araçları ve Stratejileri

ÖG.S5. İnternette herhangi bir konuda nasıl arama yapıyorsun? Sonda: Arama motoru kullanır mısın? Arama yaparken nelere dikkat edersin?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
Ö1. Arama yaparken genellikle Türkçe dersinde TDK'ya bakıyorum, Google'ı kullanıyorum.		
Ö2. Araştıracağım konunun özeti gibi kısa bir şekilde yazarım, bir başlık yazarım. Arama motoru olarak "Google"ı kullanıyorum. Bazen, araştırdığım konunun tamamını ya da bir kısmını bulamadığım oluyor.	TDK	Aramam Motoru
Ö3. Direk yazıyorum. Bazen çıkmıyor. Genelde "Chrome" kullanıyorum.	Chrome	
Ö4. "Google" kullanırım. Yazıyorum, çıkmayınca bırakıyorum, aileme danışıyorum.		
Ö5. "Google" kullanıyorum, görsel arayacaksam görsellerden arıyorum.		
Ö6. İnternet yardımı ile de araştırırım ve bir kâğıda yazarım. Arayacağım konuyu "Google"a yazarken, yazım yanlışlıklarına ve noktalama işaretlerine dikkat ediyorum. Bir kişi, genel bir dille açıklayıcı bir cümle ile yazınca hızlı ve doğru arama yapar.	Noktalama İşaretleri	Genel Ağ Tarayıcıları
Ö7. Arama yapıyorum. Arayacağım şeyi yazıyorum. Doğru ve hızlı arama yapmanın püf noktaları hakkında daha önce bilgisayar öğretmenimiz noktalama işaretlerinin kullanarak daha güzel bir arama yapabileceğimizi söylemişti.	Google	
Ö8. Arama yaparken yazdıklarımın kullanılabilir olmasına dikkat ediyorum.		Filtreleme
Ö9. Genellikle "Google" kullanırım ve düzgün yazmaya dikkat ederim. Kısa "URL" yazarım.	URL	
Ö10. Arama motoruna arama içindeki kelimeleri yazıyorum. Sonuçlara bakıyorum en uygun sitelere girip araştırmamı tamamliyorum. Genellikle ulaşmak istediğim sonuçlara birinci sayfada ulaşıyorum çünkü en güvenilir en çok ziyaret edilen sayfa o.		
Ö11. "Google"a yazıyorum. Resim arıyorsam görsellere bakıyorum. Böyle haberle ilgili şeyler olursa haberlere bakıyorum. Görseller haberlerde çıkmıyor. Kendim araştırarak bulduğum bir yöntem bu.	Görseller	Haberler
Ö12. İlk önce "Google"a yazıyorum, sonra sayfa sayfa arıyorum, bazen de aileme soruyorum.		
Ö13. Genellikle "Google" kullanırım. Aram motoruna dikkat ederim. Mesela birinin hayatını araştırırken "wikipedia" diye bir yerden bakarım. Bildiğim yerlere bakarım ilk başta.	Wikipedia	

Ö14.Arama motoru kullanıyorum. Genelde cümleyi yazıyorum. Bazen uzun ve karmaşık oluyor, o zaman sonuç bulmada zorlanıyorum.

Ö15.Direk ismini yazıp karşıma hangi site çıkınca oradan bakıyorum.

Yapılan görüşmede, birkaç öğrenci dışında, çalışma grubunda yer alan öğrencilerin arama motoru kavramının gerçekte ne olduğunu, internette hızlı ve doğru arama yapmanın püf noktalarını tam anlamıyla bilmedikleri görülmektedir. Ö5 kodlu öğrenci "Google kullanıyorum, görsel arayacaksam görsellerden arıyorum." ifadesi ile Ö11 kodlu öğrenci ise "Resim arıyorsam görsellere bakıyorum. Böyle haberle ilgili şeyler olursa haberlere bakıyorum. Görseller haberlerde çıkmıyor. Kendim araştırarak bulduğum bir yöntem bu." ifadesi ile aramalarda filtreleme yöntemini kullandıklarını belirtmiştir. Bunların dışında görüşmeye katılan 15 öğrenciden 11'inin (Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15) internette doğru, güvenilir ve hızlı aramanın yöntemlerinden habersiz olduğu görülmektedir.

Araştırmacının "Google, Yandex, Bing vb. gibi arama motorlarından hangisini kullanırsın?" sorusu karşısında çoğunlukla "Google" cevabı verdikleri gözlenmiştir. Bir öğrenci ise internette genel ağ içeriklerinin görüntülenmesini ve işlem yapılmasını sağlayan genel ağ tarayıcılarından "Chrome" yazılımını arama motoru ile karıştırmıştır. Bir öğrenci (Ö1) arama yaparken "tdk.gov.tr"yi, bir öğrenci ise (Ö13) "wikipedia.com" internet sitesini kullandığını belirtmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin İnternet Sitelerinin Kuruluş Amaçlarını Fark Edebilmesi

ÖG.S6. İnternette karşılaştığın sitelerin hangi amaçla kurulmuş olduğunu fark edebiliyor musun?	Kodlayarak Temalandırma	
Sonda: İnternet sitelerinin "com, org, gov, net, edu" gibi uzantıları hakkında ne biliyorsun?	Kodlar	Temalar
Ö1. Bilemiyorum.		
Ö2. Hayır, fark edemiyorum.		
Ö3. Mesela başka bir siteye girdiğimde hemen yanında çıkıyor. Oyun siteleri falan, eğitim siteleri. Öyle şeyler çıkıyor, o zaman anlıyorum.	Virüsler	
Ö4. Bazıları bilgi amaçlı bazıları eğlence amaçlı oluyor. İçindeki resimlerden anlıyorum.		
Ö5. Evet, genelde fark edebilirim.		
Ö6. Siteler farklı yollara ayrılmış. Bazı siteler ödevler için yardım ediyor bazıları da insanlara genel dünya, doğa hakkında bilgi vermek için hazırlanmış.	Resimler	İçerik
Ö7. Genellikle bilgi amaçlı sitelere giriyorum ama bazı siteler bilgi amaçlı yazıp başka içerikte çıkabiliyor. Mesela isim vermeyeyim, bir siteye girdim. Konu başlığı şey, hatta Türkçe ile ilgili bir aramaydı. Onu arıyordum. Baktım farklı şeyler çıktı hatta çeşitli virüsler de bulaştı. İstediğim aramaya ulaşamadım.	Reklamlar	
Ö8. Bilişim dersinde bazı ipuçları öğrendim onları kullanırım.		
Ö9. Evet, yanında reklam çıkmasından veya yeterli bilgi olamamasından... Reklam olan siteler kapanmıyor saçma saçma şeyler çıkıyor.		Sezgi
Ö10. İçeriğine bakıp fark edebiliyorum.		
Ö11. Evet, fark edebiliyorum. İnternet sitelerinin adına bakarım.	Başlık	
Ö12.Genelde ismini bilmediğim ya da belli olmayan internet sitelerine girmiyorum.		

Ö13. Evet, "Google"a yazdığımda istediğim yeri gösteriyor mu diye öncelikle başlığına bakıyorum, oradan yapıyorum.

Ö14. Hayır, fark edemiyorum.

Ö15. Sitedeki resimlerden, videolardan anlayabiliyorum.

İnternet sitelerinin kuruluş amaçlarını fark edip etmedikleri sorusuna görüşme yapılan öğrencilerin farklı cevaplar verdikleri görülmüştür. 15 öğrenciden 3'ü bu konularla ilgili herhangi bir bilgisi ve fikrinin olmadığını, geriye kalan 12 öğrenciden 11'i ise internet sitelerinin kuruluş amaçlarını; virüs, reklam, başlık ve görsel gibi site içeriklerinden fark ettiklerini söylemişlerdir. Öğrenciler araştırma yaparken aramış oldukları bilgi ile internet sitelerinde karşısına çıkan içeriği karşılaştırdıkları ve görsellerden reklamlardan yola çıkarak sezgisel olarak internet sitelerinin tanımaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Bu konuda Ö4, Ö6, Ö7 ve Ö9 kodlu öğrencilerin söyledikleri örnek olarak gösterilebilir:

“Ö4. Bazıları bilgi amaçlı bazıları eğlence amaçlı oluyor. İçindeki resimlerden anlıyorum. Ö6. Siteler farklı yollara ayrılmış. Bazı siteler ödevler için yardım ediyor bazıları da insanlara genel dünya, doğa hakkında bilgi vermek için hazırlanmış. Ö7. Genellikle bilgi amaçlı sitelere giriyorum ama bazı siteler bilgi amaçlı yazıp başka içerikte çıkabiliyor. Mesela isim vermeyeyim, bir siteye girdim. Türkçe ile ilgili bir aramaydı. Baktım farklı şeyler çıktı, hatta çeşitli virüsler de bulaştı. İstedğim aramaya ulaşamadım. Ö9. Evet, yanında reklam çıkmasından veya yeterli bilgi olamamasından. Reklam olan siteler kapanmıyor saçma saçma şeyler çıkıyor.”

Tablo 7. Öğrencilerin, Basılı Yayın Araçlarındaki İçindekiler Bölümünü Kullanma Durumları

ÖG.S7. Kitap, dergi gibi basılı yayın araçlarında içindekiler kısmını kullanıp kullanmadığıyla ilgili neler söylersin?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
Ö1. Merak ettiğim zaman kullanırım Hocam.	<i>Merak</i>	
Ö2. Zevkli bir kitap olduğunu anlamak için bakarım bazen.		
Ö3. Bazen kullanırım, bazen de kullanmam. Çok merak ettiğim zaman. Mesela bazı dergilerde çok merak ediyorum neler var diye. İsminden dolayı... Her yayında farklı şeyler yayınyorlar. Merak ettiğim için de içindekiler kısmına bakmadan geçemiyorum.	<i>Kitabın Boyutu</i>	<i>Amaçlı Kullanım</i>
Ö4. Evet, çok büyükse kitap kullanıyorum. Fakat genellikle az kullanırım.		
Ö5. Kullanmam ama bir şey arıyorsam kullanırım. Normalde bakmak için kullanmam.		
Ö6. Evet, kullanırım. Sayfasına bakarım. Kitabın adına ve ne hakkında olduğunu araştırmak için. İçindekiler kısmını okumadan önce genellikle özet yazarken sayfa sayısına ve ismine göre bakarım.	<i>Derginin Boyutu</i>	

Ona göre yazarım.	
Ö7. İçindekiler kısmını okuyacağım şeyi bilmek için, içinde neler yer aldığını öğrenmek için kullanırım. Genellikle kitabı okumadan önce içindekiler kısmını okurum.	<i>Farkında Olmamak</i>
Ö8. Evet, kullanırım, içindekiler kısmını merak ederim.	<i>Arama</i>
Ö9. Bazen. Bir şeyleri bulmak için, sayfaları kolay bulmak için.	
Ö10. İçindekiler kısmını uzun kitaplarda kullanıyorum ya da dergilerde aradığım bölümü bulmak için kullanıyorum.	
Ö11. Evet, çok bakarım. Aradığımı daha kısa sürede buluyorum. Zaman kalıyor bana bir de adlarını da öğrenmiş oluyorum.	
Ö12. Açıkça söylemek gerekirse hiç kullanmıyorum.	
Ö13. Kullanırım. İçinde ne var diye hiç başlamadan önce bir bakarım, ondan sonra alırım zevkime uygun diye...	
Ö14. Arada sırada.	
Ö15. Kullanmam. İçindekilere bakmıyorum çok.	

Tablo 7'de de görüldüğü üzere "Basılı yayın araçlarında yer alan içindekiler bölümünü kullanıyor musun?" sorusuna 2 öğrenci hariç, diğer bütün öğrenciler kullandıklarını söylemişlerdir. Üç öğrenci (Ö3, Ö9, Ö14) bazen kullandığını söylerken, iki öğrenci (Ö4, Ö10) sadece hacimli kitaplarda kullandığını ifade etmiştir. Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö13 kodlu öğrenciler ise bir amaca yönelik olarak kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin yarısından çoğu, basılı yayın araçlarında içindekiler kısmını amaçlı kullanarak hızlı aramalar yaptıklarını ifade etmiştir. Öğrenciler; basılı yayın araçların içindekiler bölümünü merak, kitabın/derginin boyutu, arama yapma gibi sebeplerle kullanmaktadırlar.

Tablo 8. Öğrencilerin, Medya Metinleri Oluşturma Becerisi Hakkında Kendilerini Değerlendirmesi

ÖG.S8. Kısa film, afiş, davetiye, broşür, kitap, gazete ya da dergi gibi medya ürünleri oluşturma konusunda kendini nasıl değerlendirirsin?

- Ö1. Elimden geldiğince yapacağıma inanıyorum.
- Ö2. Öyle şeyleri pekiyi beceremem.
- Ö3. Afiş hazırlayabilirim ama kısa film konusunda biraz zorlanabilirim. Hiç daha önce denememişim.
- Ö4. Hiç denemedim. Böyle bir çalışma olursa yapabilirim, diye düşünüyorum.
- Ö5. Zaten bir senaryo yazmıştım ben ama hayata geçirmeyi düşünmedim. Okul dışında tiyatro eğitimi aldığım yönetime vermişim.
- Ö6. Broşür, afiş, kısa filmleri bilgisayar üzerinden hazırlayabilirim. Yardımlar sonucunda iyi iş başarabileceğimi düşünüyorum.
- Ö7. Afiş ve broşürde pek yeteneğim yok ama çeşitli yazılar yazmayı seviyorum. Mesela bir yazıya başladığımda bitirmek istemiyorum, hep devam etmek istiyorum.
- Ö8. Kendimi iyi değerlendiriyorum çünkü daha önce benzer şeyler yaptım.
- Ö9. Daha önce oluşturmuştum. Ödevim vardı, böyle tanıtım şeyi oluşturmuştum, Mevlana'yı tanıtma...
- Ö10. Daha önce resim dersinde bir tanıtım broşürü hazırlamıştık. Orda da gayet başarılı olduğumu söyleyebilirim.
- Ö11. Bunları yapabileceğimi düşünüyorum, bence yetenekliyim.
- Ö12. Beşinci sınıfta birçok hikâye yazdım bunlar da birtakım yerlerde yayınlandı. Mektup yarışmasına katıldım. Yazma becerim iyi.
- Ö13. Kitap yazmayı çok istiyorum, vakit bulamıyorum ama çok fazla. Kısa filmleri de bir iki kez yazdığım oldu Türkçe derslerinde. Karagöz ile Hacivat ile ilgili sizin dersinizde yapmıştım.
- Ö14. Bana nasıl yapılacağı söylendiği zaman yapabileceğimi düşünüyorum.
- Ö15. Onlarla ilgili hiç çalışma yapmadım. Olabilir diye düşünüyorum, olmaya da bilir. Biri yönlendirirse iyi olur. Kendim yapamam, biri başımda olursa yapabilirim.

Kısa film, afiş, davetiye, broşür, kitap, gazete ya da dergi gibi medya ürünleri oluşturma konusunda öğrencilerin kendilerinin nasıl değerlendirdikleri ile ilgili soruya, görüşme yapılan 15 öğrenciden 12'si (Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15) doğru yönlendirmeler yapılırsa medya üretme etkinliklerinde başarılı olacağına inanmaktadır. Ayrıca öğrencilerden bazıları daha önce de farklı ders ve etkinliklerde senaryo yazma, tanıtım broşürü hazırlama gibi medya metinleri oluşturma çalışmalarına katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yazdığı eserleri yayınlanan öğrencilerden Ö12 kodlu öğrenci bu konuda şunları söylemiştir: "*Beşinci sınıfta birçok hikâye yazdım bunlar da birtakım yerlerde yayınlandı. Mektup yarışmasına katıldım. Yazma becerim iyi.*"

Ö6 kodlu öğrenci: "*Broşür, afiş, kısa filmleri, bilgisayar üzerinden hazırlayabilirim. Yardımlar sonucunda iyi iş başarabileceğimi düşünüyorum.*" ifadesi ile bilgisayar ve internet teknolojisinde yetenekli olduğunu söylemiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin, Kendi Ürettikleri Medya Metinlerinin Yayınlanması Konusundaki Görüşleri

ÖG.S9. Türkçe dersinde ürettiğin bir çalışmanın herhangi bir medya organında yayınlanması konusunda ne düşünürsün?

Sonda: Yazdığın bir yazının gazetede ya da dergide yayınlanması, yazdığın senaryonun kısa film, reklam, fragman olarak sosyal medyada yayınlaması ya da afiş, broşür, davetiye gibi ürünlerinin basılıp yayınlanması konularında ne düşünürsün?

Sonda: Çalışmalarınla ilgili eleştiri gelme durumu da olabilir, bu konuda neler söylersin?

- Ö1.** Çok mutlu olurum. Kendimi iyi hissedirim. Eleştirmek en doğal haklıdır.
- Ö2.** Sevinirdim, hoşuma giderdi. Daha çok yapmaya çalışırdım.
- Ö3.** Çok mutlu olurum ilk başta. Çünkü yazdığım şey yani okunmuş ve sevilmiş olur. İnsanların tepkisinin görürüm. Eğer beğenmişlerse devam ederim.
- Ö4.** Evet, isterdim ama çok beğenilirse isterdim. Beğenilmezse istemezdim. Rezil olmak istemem.
- Ö5.** Evet. Ben o senaryoyu uygulamayı çok istiyordum ama kaldı öyle.
- Ö6.** Çalışmam başarılı olursa tabii ki de isterim, memnun olurum. Beni değerlendirip eleştirip doğrularımı yanlışlarımı anlamamı sağlar.
- Ö7.** Çok mutlu olurum, sevinirim, kendimle gurur duyarım. Eğer güzel bir şey yazmışsam ve herkes için bilgililifaydalı] ise çok sevinirim ve kendimle gurur duyarım, mutlu olurum.
- Ö8.** Aslında yayınlanırsa iyi olur. Yaptıklarımızı tanımış olurlar. Eğer yazdığım yazı güzel ve beğeniliyorsa gayet iyi olur.
- Ö9.** Yayınlanmasını isterim, bence güzel olur. Yani herkes öğrenebilir ama çalınmasını istemem. Sosyal medyada yayınlanmasın çünkü herkes onun kopyalayıp yapıyor, kendininmiş gibi gösteriyor.
- Ö10.** İsterim çünkü yaptığım şeylerin başka insanların görüp takdir etmesi, örnek alması, bir şeyler öğrenmesi ya da bir mesaj alması gururlandırır beni.
- Ö11.** Çok sevinirdim. Benim yazımın dergide yayınlanması beni çok etkilerdi.
- Ö12.** Aslında güzel olabilir, zaten şu anda bir afiş hazırlamaktayım. İsterim tabii, adımlı duysunlar yani...
- Ö13.** Kötü ise yayınlanmasını istemem. İlk deneyimlerimin mesela yayınlanmasını hiç istemem. Biri benim yaptığım videoya kötü derse ben çok üzülürüm.
- Ö14.** Sevinirim, başarılı olduğumu düşünürüm. Fakat bir daha yapmak istemem. Çünkü benim olmak istediğim meslekle ilgisi yok. Ben mimar olmak istiyorum.
- Ö15.** İsterdim ve çok mutlu olurum.

Türkçe dersinde oluşturdukları herhangi bir ürünün medya organında yayınlanmasına, 15 öğrencinin tamamı olumlu bakmıştır. Fakat öğrencilerin önemli bir kısmı (Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö13) Türkçe dersinde ürettikleri medya çalışmalarının, güzel ve başarılı olunması şartıyla yayınlanmasını istemiştir. Bu istek, aslında insanın doğasında olan toplumda kabul görme ve beğenilme eğiliminin bir yansıması olarak görülebilir. Bu durumda öğrencilerin medya metinleri üretme etkinlikleri, onların yetenek ve becerilerini geliştirmede bir olumlu pekiştirici olarak düşünülmelidir. Ö1, Ö3, Ö6, kodlu öğrenciler, yayınlanan ürünlerine yöneltilen eleştirilere olumlu baktıklarını söylerken; Ö4, Ö13 kodlu öğrenciler ise yapılan eleştiriler karşısında kötü duruma düşeceklerini ve üzüleceklerini dile getirmiştir.

Çalışmalarına gelecek eleştiri ve tepkilerden dolayı çekindikleri ve insanlar tarafından övgü alabilecekleri çalışmalarını yayınlamak istedikleri şu örnek ifadelerle dile getirilmiştir:

“Ö3: Çok mutlu olurum ilk başta. Çünkü yazdığım şey yani okunmuş ve sevilmiş olur. İnsanların tepkisinin görürüm. Eğer beğenmişlerse devam ederim. Ö4: Evet, isterdim ama çok beğenilirse isterdim. Beğenilmezse istemezdim. Rezil olmak istemem. Ö6: Çalışmam başarılı olursa tabi ki de isterim, memnun olurum. Beni değerlendirip eleştirip doğrularımı yanlışlarımı anlamamı sağlar. Ö7: Çok mutlu olurum, sevinirim, kendimle gurur duyarım. Eğer güzel bir şey yazmışsam ve herkes için bilgili[faydalı] ise çok sevinirim ve kendimle gurur duyarım, mutlu olurum. Ö8: Aslında yayınlanırsa iyi olur. Yaptıklarımızı tanımış olurlar. Eğer yazdığım yazı güzel ve beğeniliyorsa gayet iyi olur. Ö13: Kötü ise yayınlanmasını istemem. İlk deneyimlerimin mesela yayınlanmasını hiç istemem. Biri benim yaptığım videoya kötü derse ben çok üzülürüm.”

3.2. Öğrenci Velileriyle Yapılan Görüşmeler ile Elde Edilen Bulgular

Öğrenci görüşme formlarından elde edilen verilerin doğrulamasını yapmak, velilerin de görüş ve gözlemlerini almak amacıyla çalışma grubundaki öğrencilerin (7. sınıf seviyesi) velileri ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde öğrencilerin bazı medya araçlarını ne sıklıkla ve hangi amaçlarla kullandıkları, medyaya nasıl erişim sağladıkları ve medya üretme becerileri hakkında velilerinin neler düşündükleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Ses kaydı ile yapılan görüşmelerde velilere 4 soru sorulmuş ve verilen cevaplar bir araya toplanmıştır. Velilerin ifadelerinde yer alan anahtar sözcükler kodlanarak ortak ve genel kavramlara (temalara) ulaşılmaya çalışılmıştır. Değerlendirmeler yapılırken bu kod ve temalar da göz önünde bulundurulmuştur. Görüşme soruları ve verilen cevaplar aşağıda yer alan 4 tabloda (Tablo 10-13) yer almaktadır.

Tablo 10. Öğrencilerinin İnterneti (Bilgisayarı ile) Kullanım Sıklığı ve Amaçları ile İlgili Veli Gözlemleri/Görüşleri

VG.S1. Öğrenciniz okul dışında interneti (bilgisayarı ile) ne kadar sıklıkla ve ne için kullanır?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
V1. Bilgisayarda "facebook" gibi sosyal medya sitelerine çok girer.		
V2. Genelde test çözümünde bilgisayarı kullanıyor. Yazılı zamanlarında daha sık kullanıyor. Bunların dışında pek bilgisayarla ilgilenmiyor.		
V3. Günde 1-2 saat kesin kullanıyordur. Laptopu da var. Oyun da oynar, ödev de yapar. Bir ders sitesine üye oldu. Oradan testler çözmesini istiyorum.		
V4. Gün boyu internet kullanır. Genellikle moda tasarımı oyunları oynuyor.	<i>Sosyal Medya</i>	
V5. Bilgisayarımız yok bizim. Evde internetimiz de yok. Sadece telefonda internet var Rümeysa'nın...		<i>Bilgilenme</i>
V6. Bilgisayarı, belli sürelerimiz var, o süreler içinde kullanıyor. İnternette çok fazla araştırmacı ve ilgili değil.		
V7. Çok fazla bilgisayar oynamaz. Günde en fazla 1 saat. Araştırma, ödev gibi konularda bilgisayar kullanımında isteklidir.	<i>Test çözümü</i>	
V8. Uçaklara ilgi duyduğu için ödevlerini bitirdiği için benden bilgisayarı ister. Bilgisayarda şifre var. Uçaklarla ilgili oyunlar oynar. Grup konuşmaları falan görüyorum ekranda.		<i>Eğlenme</i>
V9. Bıraksak tüm vaktini bilgisayar başında geçirebilir. Evde internet var. Günlük 1 saati geçmemeye çalışıyoruz, kotamız var. Bıraksak 5-6 saat sürebilir. Tek bir oyunu var, o da giysi giydirme.	<i>Oyun</i>	
V10. Bizim bir kuralımız vardır hocam, hafta içi hiç bilgisayar açılmaz. Ödev araştırmalarının dışında tabi.		
V11. Bilgisayarı var ama internet yok. Babası eve geldiği zaman onun telefonundan kullanıyor.		
V12. Bilgisayarı sınırlı kullanıyorum. Araştırma ve ödevleri için kullanır. Açıkçası ben "facebook" hesabı açmasını istemiyorum.		
V13. Hafta içi akşamları 1,5 saat açabiliyor, çünkü sınır koyduk. Hafta sonu bıraksak gün boyu başında oluyor. Bilgisayarda genellikle oyun oynar. Akıllı telefonda daha çok kullanır. Ödev olursa onu araştırır.	<i>Ödev</i>	
V14. Hafta içi bilgisayar yasak, hafta sonu 1 saat izin veriyoruz.		
V15. Evde bir masa üstü bir de diz üstü bilgisayar var. Sena araştırma yapacaksa diz üstü bilgisayarını kullanır, aksi takdirde pek kullanmaz.	<i>Araştırma</i>	

Tablo 10'da görüldüğü üzere görüşme yapılan 15 velinin neredeyse yarısı (V6, V8, V9, V10, V12, V13, V14), bilgisayar kullanımında aşırıya gidildiği için çocuklarına kısıtlama getirdiklerini söylemektedir.

"Öğrenciniz okul dışında bilgisayarı hangi amaç ya da amaçlar için kullanır?" sorusu ile ilgili görüşme yapılan velilerinin gözlem ve ifadelerine göre; çocuklar genellikle oyun oynamak, sosyal medya uygulamalarını kullanmak, test çözmek, ödev yapmak ve araştırma yapmak için bilgisayarı kullanmaktadırlar. Kız öğrenci velilerinden ikisi (V4, V9) çocuklarının bilgisayarda moda tasarımı ve giysi giydirme oyun ve uygulamaları ile daha çok uğraştıklarını

söylemektedir. V8 kodlu veli ise "Açıkçası ben 'facebook' hesabı açmasını istemiyorum." diyerek sosyal medya sitelerine karşı tutumunu ifade etmiştir.

V8 kodlu veli, çocuğunun uçaklarla ilgili oyunları daha çok oynadığını vurgulamıştır. Bu ifade, öğrenci ile yapılan görüşmeler ile desteklenmiş ve kanıtlanmıştır.

Görüşmeden elde edilen bulgulara göre, çocuklar genellikle eğlenmek ve bilgi edinmek için bilgisayar kullanmaktadırlar. Bilgi edinmeleri için internet bağlantısı koşulu da göz önünde bulundurulmalıdır.

V2, V7, V15 kodlu veliler, öğrencilerinin bilgisayarını çoğunlukla araştırma ve ödev yapmak için kullandıklarını söyleyerek; bu velilerin; bilgisayarın (internet ile birlikte) amaçlı ve faydalı kullanımını uygulamaya geçirme konusunda çocuklarını yetiştirmeye gayret ettikleri görülmektedir.

Tablo 11. Öğrencilerinin Televizyonu Kullanım Sıklığı ve Amaçları ile İlgili Veli Gözlem ve Görüşleri

VG.S2. Öğrenciniz okul dışında televizyonu ne sıklıkla ve ne için izler?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
V1. Televizyonu aşırı izler. Bıraksanız başından kalkmaz. Aşırı futbol hastasıdır. Bundan dolayı futbol programlarını izler. Sonuç olarak bıraksak 24 saat futbol izleyebilir.	<i>Futbol</i>	
V2. Televizyona oldukça düşkün. Günde 2-3 saat izliyor. Yaşının büyümesi itibarıyla izlediği çizgi filmler değişti. Gençlik ağırlıklı dizilere yönelmeye başladı.		
V3. Günde 1-2 saat kesinlikle izliyordur. Yarışmaları çok sever ve onları izler. Devam ettiği, takip ettiği bir dizi yok. "Güldür Güldür" komedi programına bayılır, onu izler. Gündüz pek izlemez, akşam birlikte olduğumuz için daha çok izler.	<i>Tiyatro</i>	<i>Eğlenmek</i>
V4. Televizyon izlemeyi sever. Gençlik dizileri, liseli gençlerin olduğu tüm programları izler.	<i>Spor</i>	
V5. Genellikle akşam DVD'den film izler. Filmden sonra yine televizyonda "Play Station" oyunları oynar.		
V6. Kendi belli başlı dizileri var, onları izliyor. Günlük 1-2 saat izler.	<i>Diziler</i>	
V7. Maç varsa izler. Basketbolu ve futbolu çok sever. Çok izlemez. Biraz fazla izlese başım ağrıyor, der.		
V8. Evde ben izlerken o da izler. Ben çalıştığım için mesai saatleri içinde ne yaptığını tam bilmiyorum. Bilim ile ilgili belgeseller var onları izliyor. Uçakların yapılışı ile ilgili şeyler.	<i>Oyun</i>	
V9. Bıraksak tüm vaktini televizyon başında geçirebilir. [Okul olduğu için] akşamları izler genellikle.		
V10. Pazartesi izlediği bir dizisi var. Onu da zaten düzenli izlemez. Bunun dışından bir de "Güldür Güldür" isimli programı var, onun dışında pek izlemez.	<i>Şov Programları</i>	<i>Bilgilenmek</i>
V11. Şu sıralar yoğun olduğu için okuldan gelir, yemeğini yer ve derslerini çalışır. Hafta sonu da okula kurs için geliyor zaten. Televizyonda dizilerini izlemeyi çok sever. "Kara Gül" isimli bir dizi var, cuma günleri muhakkak onu izleriz birlikte.		
V12. Televizyonu pek izlemez. Fazla bir bağımlılığı yok.	<i>Komedi Programları</i>	
V13. Akıllı telefonunu elinden aldığımızda bu kez televizyonun karşısına geçer. Hafta sonu genellikle bilgisayar başında olduğu için hafta içi akşamları izler. Yorgun olduğunda dinlenmek için		

---

genellikle çizgi film izler. "Güzel Köylü" diye bir dizisi var, onu izler.	<i>Teknolojik Belgesel</i>
V14. Hafta içi birkaç saat izler. Hafta sonu dışarıda oynadığı için pek izlemez.	
V15. Televizyonu sever. Hafta için izlediği dizileri var. Hafta sonu dershaneye gitti için fırsat bulamaz.	

"Öğrenciniz okul dışında televizyonu ne sıklıkla izler?" sorusuna; V7, V10, V12 kodlu veliler "Günde en az 1-2 saat izler." cevabını verirken V1, V2, V4, V9 kodlu veliler çocuklarının televizyon izlemeye çok düşkün olduklarını, hatta televizyon bağımlısı olduklarını, izin verilirse sürekli televizyon başında vakit geçirdiklerini söylemişlerdir.

Velilerin gözlem ve görüşlerine göre öğrenciler televizyonu; futbol, basketbol gibi spor müsabakaları, çizgi film, dizi, komedi programları gibi tercihleri ile eğlenmek; teknoloji konulu belgesel programları için izlemektedir. V5 kodlu veli; diğerlerinden farklı olarak çocuğunun televizyonu, oyun oynamak ve DVD ile film izlemek için kullandığını ifade etmiştir. Veliler; gözlemlerine dayanarak öğrencilerinin, bilgilenmek ve eğlenmek için televizyon izlediklerini söylemişlerdir. V2 kodlu veli ise gözlemlerine dayanarak, çocuğunun yaşı itibarıyla izlediği programların değiştiğini şu cümlelerle ifade etmektedir: "*Yaşının büyümesi itibarıyla izlediği çizgi filmler değişti. Gençlik ağırlıklı dizilere yönelmeye başladı.*"

Görüşme yapılan velilerin verdiği cevaplardan hareketle (V9, V11, V13, V14, V15) öğrencilerin televizyonu hafta içi akşam daha fazla izledikleri görülmektedir. Hafta sonu az izlenme nedenleri olarak "*öğrencilerin dershaneye gitmesi, dışarıda arkadaşları ile oynaması*" söylenirken, hafta içi akşamları çok izlenmesinin sebebi olarak da "*okul saatlerinin sabah itibarıyla başlaması*" ifade edilmiştir.

V1, V2, V9 kodlu veliler ise çocuklarının televizyon başında çok fazla vakit geçirdiklerini, sınır koyulmadığı takdirde sürekli televizyon izlemeye meyilli olduklarını dile getirmişlerdir.

Tablo 12. Öğrencilerinin Akıllı Telefonu Kullanım Sıklığı/Amaçları ile İlgili Veli Gözlemleri

---

VG.S3. Öğrencinizin akıllı telefonu varsa ne kadar sıklıkla ve ne için kullanır?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
V1. Akıllı telefonu var. 2 senedir kullanıyor. Arkadaşları ile devamlı mesaj ortamında görüştüğünü biliyorum.	<i>Mesajlaşma</i>	<i>İnternet İhtiyacı</i>
V2. Var. Dinlenme anlarında 1-2 saat ilgilenir. Hafta sonu gündüzleri sosyal aktivitelere katıldığı için akşamları telefonu ile ilgileniyor. Telefonda genellikle oyunlarla ilgileniyor.		
V3. Maalesef var. Günde en az 2-3 saat vakit geçirir. Hafta sonları ben evde olduğum için çok fazla müsaade etmem. Eskiden kitap gazete ve çocuk dergilerini çok okurdu. Maalesef telefonda sonra oyunlar, internet. Çok nadir de olsa ödevlerini araştırır.		
V4. Var. Cep telefonunda kitap yazıyorum falan diyor. Gün boyu internette [bilgisayarda] moda tasarımı oyunları oynuyor. Özetle Bütün gün vaktini telefonu ile internette harcıyor.	<i>Ödev</i>	
V5. Var. Okuldan geldikten sonra bir iki göz atıyor. İnternet ile ilgili tüm		

---

işlerini telefonundan yapıyor.		
V6.Var. Yeni aldık fakat bazı olumsuzluklardan dolayı sosyal ağda çok fazla dolaşmasını istemiyoruz. Geçen sene facebook'ta yabancı birilerinin musallat olması nedeniyle [hesabımı] kapattırdık. Ama "WhatsApp" üzerinden ve Facebook'ta benim hesabım üzerinden arkadaşlarıyla mesajlaşabiliyor.	Oyun	İletişim
V7.Var, bu sene aldık. Bazen oyun oynar. Dersleri için lazım olunca kullanır. Devamlı elinde tutmaz. Çoğu zaman şarjı biter ama ben takarım şarja.		
V8.Akıllı telefon almadım, derslerinden geri kalır diye. Ama şu sıralar düşünüyorum açıkçası. Onun nerede olduğunu bazen bilmiyorum, endişeleniyorum.		Eğlenmek
V9.Akıllı telefonu yok ama olmasını çok isterdi, eminim. Bu yaşlarda sakıncalı buluyorum. Alsam bile tuşlu telefon alırdım. Sınıftaki arkadaşlarına özeniyor, <i>niye bende yok</i> dediği zaman cevap veremiyorum.	Sohbet	
V10.Var ve telefonu sürekli elindedir. Zaten okuldayken irtibat kurmak için verdik ona telefonu. Okuldan geldikten sonra arkadaşları ile sürekli mesajlaşır. Oyunları pek oynamaz. Mesela, sokakta oynamak için bile apartmandaki arkadaşları ile mesajlaşır, sonra sokağa çıkar.		Bilgilenme
V11.Cep telefonu yok. İleride iyi bir liseyi kazanırsa alacağız, diyorum. Babasının telefonunu babasından daha iyi bilir ve kullanır. Tableti var, onu kullanır.	İnternet	
V12.Eski bir telefonu var ama arkadaşları arasında çirkin falan diye kullanmıyor. Telefona ihtiyaç duymuyoruz. Benim telefonumu bile oyun oynayacağım diye elinden düşürmüyor. İyi bir lise kazanırsa alacağımı söyledim.		
V13. Var, yeni aldık. Bıraksanız elinden düşmez. Okul haricinde evdeyken sürekli elindedir. Hafta için akşamları, hafta sonu da gün boyu onunla meşgul oluyor. Şu anda sınır koyduk. Çoğunlukla arkadaşlarıyla mesajlaşır ve oyun oynar.	Araştırma	Vakit Geçirme
V14.Akıllı telefonu var. Okuldan gelip ödevlerini yaptıktan sonra bakar. Hafta için 1-2 saat, hafta sonu 3-4 saati bulur.		
V15.Akıllı telefonu var. Bırakırsan sürekli kullanmak istiyor ama bizim kontrolümüzde kullanıyoruz. İnterneti yok. Bizim telefonumuzdan izin verdiğimiz sürece [5-10 dakika] internetten arkadaşları ile görüşür.		

"Öğrencinizin akıllı telefonu var mı?" sorusuna görüşme yapılan 15 veliden 11'i "var" cevabını verirken 4 veli "yok" cevabını vermiştir. "Yok" cevabını veren veliler aslında öğrencilerinde herhangi bir cep telefonu olmadığını (V8, V9, V11, V12) belirtmişlerdir. Bu 4 veliden 1'i ise (V9) bu yaşlarda (13-14 yaşları) akıllı telefon kullanmalarının sakıncalı olduğunu düşünmektedir. Telefonu olmadığını belirten 4 veliden 1'i ise akıllı telefonu çocuğunun iyi bir liseyi kazanması durumunda ödül olarak almayı düşünmektedir.

V12 kodlu veli ise, çocuğunun normal bir telefonu olmasına rağmen eski görünümü olmasından ve akıllı telefon özellikleri göstermemesinden dolayı arkadaşları arasında dışlandığını şu sözlerle dile getirmektedir: "*Eski bir telefonu var ama arkadaşları arasında çirkin falan diye kullanmıyor.*"

Veli gözlemlerine göre öğrenciler; mesajlaşma, ödev, oyun, sohbet, internet ve araştırma için akıllı telefon kullanmaktadırlar. "Öğrenciniz, akıllı telefonu ne sıklıkla kullanır?" sorusuna 6

veli (V1, V3, V4, V10, V13, V15), kendi halinde bırakırsanız sürekli meşgul olur ifadesini dile getirerek çocuklarının telefon bağımlısı durumunda olduklarını söylemişlerdir.

V6 kodlu veli, akıllı telefonlarda kullanılan sosyal medya uygulamalarının olumsuzluklarından birine kendi çocuğunun başından geçen bir olayı örneklendirerek dile getirmiştir: *"Bazı olumsuzluklardan dolayı sosyal ağda çok fazla dolaşmasını istemiyorum. Geçen sene facebook'ta yabancı birilerinin musallat olması nedeniyle [hesabını] kapattırdık. Ama "WhatsApp" üzerinden ve Facebook'ta benim hesabım üzerinden arkadaşlarıyla mesajlaşıyor."*

V7 kodlu veli ise *"Bazen oyun oynar. Dersleri için lazım olunca kullanır. Devamlı elinde tutmaz. Çoğu zaman şarjı biter ama ben takarım şarja."* sözleri ile çocuğunun telefonu amaçlı olarak kullandığını, ona bağımlı olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 13. Öğrenci Çalışmalarının Medyada Paylaşmasına İlişkin Veli Görüşleri

VG.S4. Velisi bulunduğunuz öğrencinizin okulda yaptığı çalışmalarının (yazı, konuşma, afiş vs.), medya araçlarında (internet, gazete, dergi vs.) yayınlanmasını ister misiniz?	Kodlayarak Temalandırma	
	Kodlar	Temalar
V1. Tabi ki isterim. Oğlumun hakkını aramasını, özgüvenli bir şekilde fikirlerini ifade etmesini isterim.		
V2. Kendine güvenmesi için isterim tabi ki. Özgüveninde biraz eksiklik görüyorum. Bunların özgüvenini artıracaklarını düşünüyorum. Hilal, uzun çalışmaları yapmaktan sıkıldığı için kısa ve onun yapabileceği etkinliklere katılmasını istiyorum. Bir de Hilal çok eleştiri gelir diye de bu etkinliklerden çekiniyor. Ben yapamam düşüncesi çoğu zaman onu etkiliyor.	Özgüven	Özgüven
V3. İstedığı sürece her şeye katılabilir. Berke istedikten sonra katılmasında bir sakınca görmüyorum.		
V4. Evet, isterim. Yapıyor, seviyor çünkü. Yağmur'u yetenekli buluyorum.		
V5. İsterim. Sosyal açıdan çok güzel olur.	Eleştiri	
V6. Tabi ki bu tür etkinliklere katılmasına olumlu bakarım. Sadece geçmişte yaşadığımız bazı olumsuzluklar yüzünden bazen tedirgin oluyorum. Kendilerini ifade etmeler ve yorum yapmaları güzel.		Kendini Tanıma
V7. İsterim tabi. Hayallerini, çalışmalarını arkadaşları ile paylaşmasını isterim. Lüzumsuz işler yapmasını istemem.		
V8. Olabilir, isterim. Her anne istediği gibi ben de isterim. Hasan yapabilir. Ben de ona güveniyorum.	Kendini İfade etme	
V9. İsterim tabi ki. Çocuğun yazdığı yazılar ile ilgili noktalama ve imla kuralları hataları üzerine yoğunlaşırsa çocuk bir daha yazı yazmaz.		
V10. Katılmasını kesinlikle isterim. Mert yapar. Bu konularda ona çok güvenirim.		
V11. İsterim tabi ki. Güven açısından kendine özgüveni gelme açısından çok iyi olur.	Hatalar	
V12. Tabi ki olabilir. Daha belirgin yerlerde de yayınlanmasını isterim.		
V13. Derslerini aksatmadığı sürece olabilir fakat seneye TEOG sınavına gireceği için abisi ile babası çok ders başarısının düşeceği konusunda çok endişeli. Son denemede 23 yanlış çıkmış. Onun için her şey yasaklandı. [Telefon, bilgisayar, televizyon].	Cesaret	Kendini İfade Etme
V14. Eğer İsmail isterse ben de isterim ve desteklerim. Biz İsmail'i		

---

zorlamayız o neyi yapmak isterse onu yapar.

Yorum

V15. Mutlaka isteriz. Kendisine de cesaret ve özgüven anlamında çok büyük faydası olacağını düşünüyorum.

"Velisi bulunduğunuz öğrencinizin okuldayken yaptığı çalışmalarının, medya araçlarında yayınlanmasını ister misiniz?" sorusuna görüşme yapılan velilerden hepsi "evet" cevabı vermiştir. Veliler böyle bir uygulamada cesaret, öz güven, kendini ifade etme gibi kavramlara vurgu yaparak bu etkinlikler ile öğrencilerine öz güven geleceğini ve öğrencilerinin kendilerini ifade etme imkânı bulacaklarını dile getirmişlerdir.

V3 ve V14 kodlu veliler çocuklarının istediği sürece bu çalışma ve uygulamaları desteklediğini söylerken Bazı veliler, öğrencilerinin okulda yaptığı çalışmaların medya araçlarında yayınlanmanın, onların özgüvenini artıracaklarını şu ifadeler ile dile getirmektedir:

"V1: Tabi ki isterim. Oğlumun hakkını aramasını, özgüvenli bir şekilde fikirlerini ifade etmesini isterim. V2: Kendine güvenmesi için isterim tabi ki. Özgüveninde biraz eksiklik görüyorum. Bunların özgüvenini artıracaklarını düşünüyorum. V11: İsterim tabi ki. Kendine özgüveni gelme açısından çok iyi olur. V15: Mutlaka isteriz. Kendisine de cesaret ve özgüven anlamında çok büyük faydası olacağını düşünüyorum."

V13 kodlu velide çocuğunun seneye gireceği TEOG sınavı kaygısı vardır. Türkçe dersinde yazılmış/üretilmiş metinlerin medya araçlarında yayınlanması uygulamalarının çocuğunun derslerini aksatmaması şartıyla yapılabileceğini dile getirmiştir. V2 kodlu veli "*Hilal, uzun çalışmaları yapmaktan sıkıldığı için kısa ve onun yapabileceği etkinliklere katılmasını istiyorum. Bir de Hilal çok eleştiri gelir diye de bu etkinliklerden çekiniyor. Ben yapamam düşüncesi çoğu zaman onu etkiliyor.*" ifadesi ile medya araçlarında yayın yapmanın eleştiri getireceği düşüncesiyle öğrencisini etkileneceğini ifade etmiştir.

4. Sonuç, Tartışma ve Yorum

Çalışmaya katılan çalışma grubundaki öğrencilerin tamamının evlerinde TV, bilgisayar ve internet erişiminin olduğu ve çoğunun günlük hayatlarının önemli bir kısmını TV ve bilgisayar başında geçirdikleri tespit edilmiştir. Bu da bize öğrencilerin medya yolu ile gelen iletilerle yakın ilişki içerisinde olduklarını ve günlük hayatlarında medya metinlerine maruz kalma oranlarının yüksek olduğunu göstermektedir.

Görüşme yapılan öğrencilerin çoğu (10 öğrenci) interneti; ödev veya araştırmak (bilgilenmek) için öğrencilerin yine önemli bir kısmı (8 öğrenci), bilgisayar oyunları oynamak (eğlenmek) için kullandığını söylemişlerdir. Çalışma grubundaki öğrencilerin, interneti (bilgisayar ile) genel olarak daha çok bilgilenmek ve eğlenmek için kullandıkları görülmektedir. Görüşme yapılan velilerinin gözlemlerine göre ise çocuklar genellikle oyun oynamak, sosyal medya uygulamalarını kullanmak, test çözmek, ödev yapmak ve araştırma yapmak için bilgisayarı kullanmaktadırlar.

Yıldırım Ankarılıgil (2009: 171), ilköğretim 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünceleri üzerine yaptığı araştırmada öğrencilerin bilgisayar kullanım amaçları ile öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri arasında doğrudan ilişki olduğunu, şu sonuçlara ulaşarak ifade etmiştir: "*Bilgisayarı ödev yapmak için kullanan öğrencilerin toplam ve tüm alt testlerdeki eleştirel düşünme puanları, ödev yapmak için kullanmayan öğrencilerin eleştirel düşünme puanlarından anlamlı düzeyde yüksek iken; bilgisayarı eğlenmek-zaman geçirmek ve bilgisayar oyunları oynamak için kullanan öğrencilerin toplam ve tüm alt testlerdeki eleştirel düşünme puanları, bilgisayarı belirtilen bu amaçlara yönelik kullanmayan öğrencilerin eleştirel düşünme puanlarından anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur.*"

Görüşme yapılan öğrencilerin tamamı (15 öğrenci), evinde en az bir televizyona sahiptir. Televizyon izleme sıklığı öğrenciye, aile yapısına, kişilik özelliklerine ve beklentilerine göre değişebilmektedir. Televizyon, akıllı telefonların dışında bir alternatif olarak görülmektedir. Öğrenciler; eğlenmek, dinlenmek, bilgilenmek ve can sıkıntılarını gidermek amaçları çerçevesinde televizyon izlediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin televizyonu genellikle hafta içi akşam daha fazla izledikleri görülmektedir. Hafta sonu az izlenme nedenleri olarak "öğrencilerin dershaneye gitmesi, dışarıda arkadaşları ile oynaması" gösterilirken, hafta içi akşamları çok izlenmesinin sebebi olarak da "okul saatlerinin sabah itibarıyla başlaması" belirtilmiştir.

Öğrencilerin okul dışında televizyon kullanma sıklığı ile ilgili soruya; "pek izlemez" cevabını veren 3 velinin dışında diğer veliler "Evet günde en az 1-2 saat izler." demişlerdir. 4 veli çocuklarının televizyon izlemeye çok düşkün olduklarını, hatta televizyon bağımlısı olduklarını, izin verilirse sürekli televizyon başında vakit geçirdiklerini söylemişlerdir. Bu bulgu Semiz'in (2013) *Ortaokul Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Yeterlikleri ve Medya Okuryazarlığı Dersini Yürüten Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar* isimli araştırmasının sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Semiz'in araştırmasına katılan ortaokul öğrencilerinin günlük ortalama TV izleme süreleri, ağırlıklı olarak 1,5-2 saat arası; bilgisayarda geçirdikleri ortalama süre ise ağırlıklı olarak 1-1,5 saat arası olarak tespit edilmiştir.

Velilerin gözlem ve görüşlerine göre öğrenciler televizyonu; futbol, basketbol gibi spor müsabakaları, çizgi film, dizi, komedi programları ve teknoloji konulu belgesel programları için izlemektedir. Ağırlıklı olarak eğlenmek için izlenen televizyonun, bilgilenmek için izleyen öğrenci sayısından fazla oluşu medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme becerisinin gelişimi için olumsuz sayılabilecek bir sonuçtur.

Yine Yıldırım Ankarılıgil (2009: 171), araştırmasında öğrencilerin televizyon kullanım amaçlarının onların eleştirel düşünme becerilerini doğrudan etkilediğini şu ifadeler ile belirtmiştir: "Araştırmada televizyonu, bilgi edinmek amacıyla izleyen öğrencilerin eleştirel düşünme puanlarının, televizyonu merak, boş zamanlarını değerlendirmek ve eğlenmek amacıyla seyreden öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır."

Türkiye'de verilen medya okuryazarlığı ile ilgili ilköğretim öğrencileri için eğitimler vermeye başlanmışsa da ana baba eğitimleri çok yetersiz düzeydedir. Ana babaların medya okuryazarı olmaları öncelikle okul öncesi çocukları kitle iletişimlerinin, özellikle de televizyonun

olumsuz etkilerinden koruyacaktır. Araştırmalar medya okuryazarlığı bilgilendirilen ebeveynlerin diğerlerine göre çocuklarının televizyon izleme alışkanlıklarını daha yakından izlediklerini ve bu konuda kurallar koyduklarını göstermektedir (Ertürk ve Gül, 2006'dan akt: Gündüz ve Kalan, 2010: 63).

Öğrencilerin okul dışında interneti (bilgisayar ile) kullanma sıklığı ile ilgili soruya görüşme yapılan 15 velinin neredeyse yarısı bilgisayar kullanımı için çocuklarına kısıtlama getirdiklerini söylemektedir. Bu bulgu da Semiz'in (2013) araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Semiz'in araştırmasında yer alan öğrenci görüşlerine göre ebeveynlerin, öğrencilerin TV izleme sürelerine ve öğrencilerin bilgisayarda geçirdikleri sürelerle müdahale ettikleri, öğrencileri denetledikleri saptanmıştır. Ancak öğretmenler, velilerin öğrencilerin TV ve bilgisayar karşısında ne şekilde vakit geçirdiklerini denetlemediklerini belirtmişlerdir.

Görüşme yapılan 15 öğrencinin 9'u radyoyu arabada iken müzik dinlemek özel amacında eğlenmek genel amacı çerçevesinde dinlemektedir. Radyoyu 9 öğrenci arabada dinlerken, 5 öğrenci telefon, 1 öğrenci tablet, 2 öğrenci ayrı bir radyo cihazı, 1 öğrenci ise "mp4" cihazı ile dinlemektedir.

"Öğrencinizin akıllı telefonu var mı?" sorusuna görüşme yapılan 15 veliden 11'i "var" cevabını verirken 4 veli "yok" cevabını vermiştir. Bu bulgu, öğrencilerden elde edilen bilgiler ile çelişmektedir. Çünkü öğrencilerden sadece 1'i akıllı telefonu olmadığını belirtmiştir. 3 öğrenci telefonu olmadığı halde "var" demiştir. Bu durum, öğrenciler için bir itibar meselesi olarak görülen akıllı telefona sahip olmadığını söyleyerek görüşme yaptığı öğretmene mahcup olamama duygusu ile açıklanabilir. Bu duygu 3 öğrencinin, görüşme sorusunu doğru olmayan ifadeler ile cevaplaması şeklinde sonuçlanmıştır. Bu çelişkiyi doğrulayan bir 1 veli (V12), çocuğunun normal bir telefonu olmasına rağmen eski görünümlü olmasından ve akıllı telefon özellikleri göstermemesinden dolayı arkadaşları arasında dışlandığını dile getirmiştir.

Öğrencilerin genellikle akıllı telefonlarını günde ortalama 1-5 saat arası kullanmaktadır. "Öğrenciniz, akıllı telefonu sıklıkla ve ne için kullanır?" sorusuna 6 veli, kendi halinde bırakırsanız sürekli meşgul olur ifadesini dile getirerek çocuklarının telefon bağımlısı durumunda olduklarını söylemişlerdir. Öğrenciler akıllı telefonlarının kullanım amaçlarını; arkadaşları ile sosyal medya platformlarında görüşmek, oyun oynamak, internete girmek, e-okula girmek, müzik dinlemek ve ödev araştırmak olarak belirtmişlerdir. İletişim, eğlenmek, bilgilenmek, kitap okumak, araştırmak öğrencilerin akıllı telefon kullanımındaki genel amaçlardır.

Yapılan görüşmelerde öğrencilerin, arama motoru kavramını ve internette hızlı ve doğru arama yapmanın püf noktalarını tam anlamıyla henüz bilmedikleri ortaya çıkmıştır. İnternet sitelerinin kuruluş amaçlarını fark edebilme yetisi ile ilgili eylem araştırması öncesinde, görüşme yapılan 15 öğrenciden 3'ü bu konularla ilgili herhangi bir bilgisi ve fikrinin olmadığını, geriye kalan 12 öğrenciden 11'i ise internet sitelerinin kuruluş amaçlarını site içeriklerinden fark etmeye çalıştıklarını söylemişlerdir. Özetle görüşme yapılan 15 öğrenciden 11'inin; internette doğru, güvenilir ve hızlı aramanın yöntemlerinden habersiz olduğu görülmektedir.

"Öğrenciler, basılı yayın araçlarında yer alan içindekiler bölümünü kullanıyor mu?" sorusuna 2 öğrenci hariç, görüşme yapılan diğer öğrenciler (13 öğrenci) kullandıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerin yarısından çoğu, basılı yayın araçlarında içindekiler kısmını amaçlı kullanarak hızlı aramalar yaptıklarını ifade etmiştir. Öğrenciler; basılı yayın araçların içindekiler bölümünü merak, kitabın/derginin boyutu, arama yapma gibi sebeplerle kullanmaktadırlar.

Medya eğitiminde öğrenciye verilmesi gereken en önemli becerilerden biri de eleştirel okumadır. "Eleştirel okuma, ön bilgilerinin kullanarak metinde ifade edilen düşünceleri olumlu ve olumsuz yönden yargılayıp, tarafsız bir bakış açısıyla değerlendirerek yapılan okumadır. Eleştirel okumada amaç metinlerde yer alan bilgileri sorgulamadan kabul etmeme beceri ve anlayışını öğrenciye kazandırmaktır (Yılmaz, 2014: 90)."

Yapılan görüşmelerde; öğrencilerin çoğu kısa film, afiş, davetiye, broşür, kitap, gazete ya da dergi gibi medya ürünleri oluşturma konusunda, yönlendirme ve rehberlik yapılması durumunda, başarılı olacaklarına inanmaktadırlar.

Öğrencilerin okulda yaptığı çalışma ve ürünlerin (yazı, konuşma, afiş, tasarım, resim vb.) medya araçlarında yayınlanmasına, görüşme yapılan 15 öğrencinin ve velilerinin tamamı olumlu bakmıştır. Fakat öğrencilerin önemli bir kısmı, güzel ve başarılı olunması şartıyla yayınlanmasını isteyerek gelebilecek olası eleştirilerden çekinmektedir.

5. Öneriler

Araştırma sonucunda şu öneriler getirilmiştir:

1. Öğrencilere ve velilere, medya araçlarının özellikleri ve kullanımları ile bilgilendirme toplantıları yapılmalı; medya araçlarının bilinçli kullanımı konusunda kurs ve seminerler verilmelidir.
2. Öğrencilere; internette doğru, güvenilir ve hızlı aramanın yöntemleri, ödev ve araştırma yapma teknikleri ile ilgili eğitimler verilmelidir.
3. Öğrencilerin okulda öğrendikleri teorik bilgiler ve dil becerileri medya üretme etkinliklerinde geliştirilmelidir.
4. Medya üretme etkinliklerinde öğrenci ürünlerinin çeşitli medya organlarında yayınlanması, öğrenci başarısını pekiştirecek bir ödüllendirme şeklinde değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

- Adams, D. ve M. Hamm (2006). Media and literacy "learning in the information age- issues, ideas and teaching strategies".USA/İllinois/Springfield: Charles C Thomas Publisher.
- Adıgüzel, A. (2005). Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde öğretmen niteliklerinde yeni bir boyut: bilgi okuryazarlığı. *Milli Eğitim Dergisi*, 167. 23 Kasım 2015 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/167/index3-adiguzel.htm, adresinden erişildi.
- Aktı, S. (2011). *İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin medya okuryazarlığı ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Altun, A. (2005). *Gelişen teknolojiler ve yeni okuryazarlıklar*. Ankara: Anı.
- Bacaksız, T. (2010). *Medya okuryazarlığı dersinde gazete ve dergi kullanımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Bilici, İ. E. (2014). *Medya okuryazarlığı ve eğitimi (1.Basım)*. Ankara: Nobel.
- Bütün, E. (2010). *Medya okuryazarlığı dersine ilişkin öğretmeni öğrenci ve veli görüşleri (Samsun ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Gündüz Kalan, Ö. (2010). Medya okuryazarlığı ve okul öncesi çocuk: ebeveynlerin medya okuryazarlığı bilinci üzerine bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 2 (39), 59-74.
- İnal, K. (2009). *Medya okuryazarlığı el kitabı (1. Baskı)*. Ankara: Ütopya.
- İnan, T. (2010). *Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri ve medya okuryazarlığına ilişkin görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Jolls, T. ve E. Thoman (2008). *21. Yüzyıl okuryazarlığı-medya okuryazarlığına genel bir bakış ve sınıf içi etkinlikler*. Cevat Elma ve Alper Kesten (Çev.). Ankara: Ekinoks.
- Keleş, M. (2013). *Eleştirel pedagoji bağlamında medya okuryazarlığı dersinin işleniş biçiminin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- MEB, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2013). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı*. Ankara: MEB.
- Özad, B.E. (2006). Medya okuryazarlığı ve yetişkinlerin öğrenmesi. N. Türkoğlu (Ed.), *Medya Okuryazarlığı* içinde. İstanbul: Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi.
- Semiz, L. (2013). *Ortaokul öğrencilerinin medya okuryazarlığı yeterlikleri ve medya okuryazarlığı dersini yürüten öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Şahin, M. (2012). *Medya okuryazarlığı dersi alan ve almayan ilköğretim okulu öğrencilerinin medya tüketim alışkanlıkları farklılaşması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

-
- Tanrıkulu, F. (2014). *Medya okuryazarlığı bağlamında çocuk dergileriyle zenginleştirilmiş türkçe dersinin etkililiği: bir eylem araştırması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/Eğitim Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- TDK (2015). Medya Kavramı, 10 Nisan 2015 tarihinde, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.55440432030367.83767385 adresinden erişildi.
- Yıldırım Ankaralığıl, S. (2009). *İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinde medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, V. A. (2011). *Bir sosyal öğrenme aracı olarak medya ve ahlaki gelişim kuramları açısından medya okuryazarlığına eleştirel bir bakış*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Yılmaz, M. (2014). Okuma eğitimi. Muammer Yılmaz (Ed.). *Yeni Gelişmeler Işığında Türkçe Öğretimi* içinde (s.77-108). Ankara: Pegem.